

:

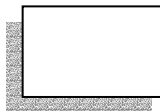
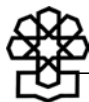
:

:

چکیده	۱
مقدمه	۲
۱. تعریف کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، مزایا و مشکلات	۳
۲. بنگاه‌های زودبازده و ارزیابی عملکرد آنها	۶
۳. نگاهی به چند مصوبه حمایتی مرتبط	۱۱
۴. الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بنگاه انگلیس	۱۴
۵. مقایسه طرح بنگاه‌های زودبازده با الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری	۱۹
۶. ملاک‌ها و شاخص‌های پرداخت به کسب‌وکارهای کوچک و متوسط	۲۰
۷. معرفی معیار و ساختار پیشنهادی حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط	۲۱
جمع‌بندی	۲۶
منابع و مأخذ	۲۷

یکی از دغدغه‌های اساسی نمایندگان محترم مردم در مجلس شورای اسلامی همواره مسئله بیکاری و یافتن راهکارهایی برای مواجهه با آن بوده است. بر این اساس طی دوره‌های هفتم و هشتم از طریق مجلس محترم طرح‌های مختلفی نظیر طرح «رفع برخی از موانع تولید» و «قانون عدم الزام سپرده وثیقه بانکی به بانک‌ها، دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی» به منظور تسهیل امر سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال بیشتر در طرح‌های تولیدی و صادراتی به تصویب رسیده و البته دولت نیز برای اجرای این طرح‌ها تلاش کرده است. در همین حال آیین‌نامه موسوم به اعطای تسهیلات به بنگاه‌های زودبازده و کارآفرین از سوی دولت نهم در راستای رفع دغدغه دلسوزان نظام در مواجهه با معضل اشتغال تصویب شد و به مرحله اجرا رسید. این گزارش در پی آن نیست که فعالیت‌های مذکور را نادیده انگارد یا بر ماهیت یا کارکرد هر یک از اقدامات خدشه وارد کند بلکه هدف این مطالعه بازکاوی اقدامات و سیاست‌های به‌کار گرفته شده است تا از این طریق بتواند به ضعف‌ها و خلأهای مترتب بر اقدامات گذشته دست یافته و با نگاهی آینده‌نگر به بهبود فرآیند سیاست‌های اتخاذ شده کمک کند. به همین منظور اشاره مختصری به اهم اقدامات و سیاست‌های اتخاذ شده مرتبط با موضوع اشتغال از جمله طرح بنگاه‌های زودبازده و «طرح رفع برخی از مشکلات و موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی» و «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» داشته و در ادامه با یک نگاه تطبیقی به بیان الگوی حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط موسوم به «الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری» در انگلیس، از حیث اهداف، مزایا، معایب و ساختار مترتب بر آن می‌پردازد. نتایج این مقایسه حاکی از آن است که هر سه این طرح‌ها و الگوها دارای اهداف غایی مشترکی از جمله حمایت از تولید، اشتغالزایی و کارآفرینی هستند. در انتهای گزارش نیز با عنایت به ارزیابی هر یک از برنامه‌های حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در ایران و انگلیس، الگوی جامع و پیشنهادی برای تأمین مالی بنگاه‌ها با در نظر داشتن یک ساختار کل‌نگر جهت جلوگیری از انحراف در نیل به اهداف طرح حمایت از بنگاه‌ها ارائه می‌شود.

امروزه در شواهد مربوط به اقتصاد کشورهای جهان، برنامه‌های مرتبط با اشتغال و کارآفرینی به دلیل اهمیت اقتصادی، اجتماعی و نقشی که در پیشبرد توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال پایدار ایفا می‌کنند، بیانگر جلب نظر سیاستگذاران و برنامه‌ریزان بر مباحث بازار کار در میان انبوهی از برنامه‌های کلان اقتصادی است به‌ویژه آنکه سیاست‌های فعال بازار کار بیش از سیاست‌های منفعل مورد توجه قرار گرفته است.

به‌طور خاص برنامه‌های ایجاد مشاغل از طریق کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، توسعه کسب‌وکارهای کوچک، اعطای تسهیلات جهت خوداشتغالی از جمله برنامه‌ها و سیاست‌های فعال مستقیم محسوب می‌شود.^۱ در دهه اخیر در کشور ما ثابت شده است که با اتخاذ برنامه‌ریزی جامع و به‌کارگیری سیاست‌های اثربخش برای تقویت بنگاه‌های کوچک و متوسط (به‌ویژه از طریق حمایت از بنگاه‌های زودبازده^۲ و کارآفرین) می‌توان ظرفیت‌های بالقوه فعالیت‌های اقتصادی کشور را شکوفا کرده و به تبع آن ارتقای تولید، اشتغالزایی، رشد صادرات و ارزش افزوده (مشروط بر آنکه پیوندهای ساختاری سامانه فعالیت‌ها با منطق اقتصادی طراحی شده باشد) را محقق ساخت.

نظر به اینکه طرح کسب‌وکارهای کوچک و متوسط که توسط دولت نهم در راستای اهدافی چون اشتغالزایی و کارآفرینی، افزایش تولید و صادرات غیرنفتی، تقویت تحرک اقتصادی و افزایش کارآیی تسهیلات بانکی به اجرا درآمد، یکی از پرهزینه‌ترین و مهمترین اقدامات اساسی دولت در راستای تحول در ساختار اقتصاد و ایجاد اشتغال پایدار تاکنون محسوب می‌شود،^۳ لذا، این گزارش در ابتدا به بیان تعریف، مزایا و معایب کلی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط از حیث نقشی که در ایجاد اشتغال و توسعه پایدار ایفا می‌کنند، پرداخته و سپس ارزیابی عملکرد طرح بنگاه‌های کوچک را ارائه کرده و سپس ضمن اشاره به طرح‌های مرتبط با کسب‌وکارهای کوچک دیگر نظیر «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» و «طرح رفع برخی از مشکلات و موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی» در راستای جلوگیری از هدررفت این منابع که به طرح بنگاه‌های زودبازده در ادامه راه اجرای این طرح تخصیص خواهد یافت، به بررسی الگوی تقریباً مشابهی که در انگلیس تحت عنوان «الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری» به اجرا درآمده است، خواهد پرداخت. هدف از بررسی الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری در انگلیس، انجام مقایسه‌ای بین این الگو و

1. جهت اطلاع از مشخصه‌ها و سایر سیاست‌های بازار کار مراجعه شود به: «میرجلیلی، فاطمه و حیدرپور، افشین، ارزیابی بازار کار»، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۸۰۰۱.

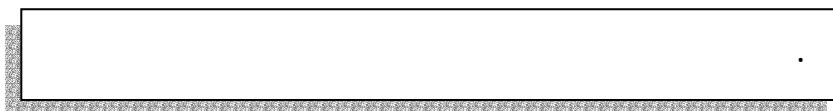
2. منظور از زودبازده بودن، طرحی است که مدت زمان اجرای آن کمتر یا برابر ۲۴ ماه باشد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، دستورالعمل موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی بنگاه‌های کوچک اقتصادی و زودبازده).

3. این طرح علیرغم مزایایی که داشت و در این گزارش نیز به آنها اشاره می‌شود، دارای معایبی نیز بود که انحرافات صورت گرفته از اهداف تأسیس این بنگاه‌ها در رأس ایرادات وارد بر اجرای این طرح قرار دارد.

طرح بنگاه‌های زودبازده در ایران است تا از بطن این مقایسه راهکار سیاستی جهت جلوگیری از هدررفت منابع تخصیصی به طرح بنگاه‌های زودبازده و محقق شدن هر چه بیشتر اهداف از پیش تعیین شده این طرح ارائه شود.

لازم به تذکر است که در متن این گزارش بجای «بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین» به اختصار از بنگاه‌های زودبازده استفاده شده است.

. -

نگاهی بر مطالعات انجام یافته درباره تعریف کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs)^۱ و اندازه آنها، تنوع و تعدد مفهوم را به ذهن متبادر می‌سازد. لوچر^۲ دو معیار کمی و کیفی را مدنظر قرار داده است. از جنبه کمی بنگاه‌های کوچک و متوسط به شرکت‌هایی در بخش‌های اقتصادی اطلاق می‌شود که بزرگ، تلقی نمی‌شوند.^۳ در این باره اقتصاددانان شاخص‌هایی نظیر سود، میزان گردش مالی، سرمایه در گردش، تراز نقدینگی، درآمد، جایگاه بازار، میزان تولید و فروش، تعداد نیروی کار و بازدهی را مدنظر قرار می‌دهند که به‌منظور ساده‌سازی و جامع‌نگری دو معیار «تعداد نیروی کار» و «درآمد» از مناسب‌ترین معیارهای کمی برای تعریف مذکور محسوب می‌شوند. ازسوی دیگر، جنبه کیفی، اطلاعاتی را درباره ماهیت کسب‌وکارها مدنظر قرار می‌دهد. درواقع تفاوت میان بنگاه‌های بزرگ و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط روابط میان «مالک» و «شرکت» با «وحدت راهبری و سرمایه» است که جزء معیارهای کیفی هستند. خلاصه اینکه، شاخص‌های تعیین اندازه بنگاه‌های کوچک و متوسط از کشوری به کشور دیگر کاملاً متفاوت هستند. برای مثال اتحادیه اروپا در ۱۹۹۶ شاخص‌هایی را به این منظور ارائه کرده است.^۴

1. Small & Medium Enterprises

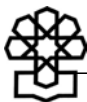
2. Loecher (2000) in Ghanatabadi (2005)- p3.

3. ذکر این نکته ضروری است که براساس مطالعات یونیدو تعریف واحدی از اندازه کوچک و متوسط SMEs وجود ندارد و هر کشور با توجه به شرایط ساختاری خود تعریفی از این بنگاه‌ها ارائه می‌دهد. به‌گونه‌ای که مطابق با تعریف مرکز آمار ایران کارگاه‌های با ۱۰ نفر کارکن و بیشتر جزء کارگاه‌های بزرگ صنعتی محسوب می‌شوند در حالی که براساس تعریف بانک مرکزی در سال ۱۹۹۱ (۱۳۷۰)* بنگاه‌هایی با کمتر از ۱۰ نفر کارکن «بنگاه‌های کوچک» فرض شده‌اند. این در حالی است که در تعریف وزارت کار و امور اجتماعی در قالب آیین‌نامه بنگاه‌های زودبازده واحدهای تولیدی (کالا و خدمات) که میزان اشتغال کمتر از ۵۰ نفر داشته باشد بنگاه کوچک تلقی می‌شوند. بنابراین می‌توان با یک فرض قراردادی کسب‌وکارهای با ۱۰-۵۰ نفر کارکن را متوسط و بر این اساس کسب‌وکارهای ۱-۱۰ نفر کارکن را کوچک تلقی کرد.

* Ghanatabadi, Firouzeh (2005)-p8.

4. تا ۲۵۰ نفر شاغل، تا ۴۰ میلیون یورو گردش مالی، تا ۲۷ میلیون یورو ترازنامه سالیانه، تا ۷۵ درصد دارایی‌های بنگاهی در مالکیت مدیریت بنگاه و ... رجوع کنید به:

Ghanatabadi, Firouzeh (2005)- p3.

- .

دلایل فراوانی برای حمایت از بنگاه‌های مذکور از سوی سیاستگذاران و برنامه‌ریزان اقتصادی هر کشور وجود دارد که از جمله می‌توان به دلایل ذیل اشاره کرد:^۱

. از طریق توسعه و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط زودبازده
مشاغلی ایجاد می‌شوند که به واسطه آنها افراد مهارت کسب می‌کنند و به تبع آن درآمدهای آن‌ها افزایش می‌یابد.

. بخش خصوصی از درجه کوچک و پایین (در عین حال
با تسلط و اقتدار لازم) فعالیت خود را آغاز می‌کند تا زمانی که به درجه بالاتری از کسب‌وکار نایل شود.

. بنگاه‌های کوچک با ایجاد روحیه در فعالیت‌های
کارآفرینانه و ایفای نقش عامل تغییر در اقتصاد مدرن، به رشد اقتصادی کمک می‌کنند.

. بنگاه‌های کوچک و زودبازده در صورت گسترش مطلوب، محیط رقابتی
سالمی به وجود می‌آورند که در کارآیی اقتصادی کشور نقش بسزایی خواهد داشت. بنگاه‌های
کوچک و متوسط چنانچه به عنوان اقمار بنگاه‌های بزرگ اقتصادی، ایفای نقش کنند می‌توانند سهم
بسیاری در تحول فعالیت‌های اقتصادی و وجود پیوندهای محکم و مستمر اقتصادی به صورت
خوشه‌ها داشته باشند.

. امروزه اشتغال یکی از متغیرهای اصلی اقتصاد است. اهمیت این موضوع به خوبی
توسط سیاستگذاران و تصمیم‌گیران درک شده است که تبعات اشتغال پایین علاوه بر خسران فردی به
بدنه جامعه نیز سرایت می‌کند. در این میان اقتصاددانان بر نقش بنگاه‌های کوچک و زودبازده در رشد
اقتصادی و درجه اشتغالزایی بالای آن اشتراک نظر و تأکید دارند. به بیان دیگر مقوله رشد پایدار،
اشتغال مولد و توسعه کارآفرینی از طریق نهادهای موسوم به بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط
زودبازده، در دهه اخیر یک نظریه پذیرفته شده جهانی است.^۲ علاوه بر این در این بنگاه‌ها با تجمیع
سرمایه‌های قابل تأمین توسط سهامداران، سطح اشتغال قابل توجهی ایجاد می‌شود.

1. برای جزئیات بیشتر مراجعه شود به: «توسعه اقتصادی و اشتغال از طریق: بنگاه‌های کوچک و زودبازده اقتصادی و کارآفرین
(برنامه‌ها و عملکرد آن در دولت نهم)» (ویرایش دوم)، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۸۲۲۴، مرداد ماه ۱۳۸۶.

2. افشین حیدرپور، شماره مسلسل ۸۲۲۲، ص ۱، ۱۳۸۵.

. -

بنگاه‌های زودبازده علی‌رغم مزایایی که دارند و در ادامه به آنها اشاره شده، دارای یکسری محدودیت‌ها و معایبی نیز هستند که در زیر به آنها اشاره می‌شود:^۱

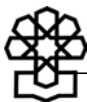
۱. بخش زیادی از این واحدهای کوچک به دلیل نداشتن دانش فنی لازم و تولیدات با کیفیت پایین، امکان رقابت را از دست داده و در نتیجه ورشکست شده‌اند و فقط واحدهای ادغام شده در شرکت‌های دیگر، توانسته‌اند شرکت‌هایی با مقیاس بزرگ ایجاد کرده و با برخورداری از صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس و راه‌اندازی واحدهای تحقیق و توسعه (R&D) و دستیابی به بازارهای داخل و خارج از کشور و استفاده از اصول علمی بازاریابی راه پیشرفت و ترقی را طی کنند.

۲. تجربه سایر کشورها نشان می‌دهد که هر چند با ایجاد واحدهای کوچک و زودبازده می‌توان موقتاً به اشتغال و ظرفیت‌های شغلی جدید دست پیدا کرد؛ اما چون راه‌اندازی این واحدها الزاماً به رونق تولید پایدار منجر نخواهد شد؛ بنابراین، پس از چند سال، عمر مفید این واحدها بسر رسیده و تمامی امکانات و تسهیلات صرف شده به باد خواهد رفت و به دلیل عدم رونق تولید در بلندمدت، تورم افزایش خواهد یافت. بنابراین، پس از طی مدت زمانی خاص، این واحدها را نباید به حال خود رها کرد؛ بلکه باید با اتخاذ سیاست ایجاد خوشه‌های صنعتی و اتصال این خوشه به واحدهای بزرگ صنعتی مرتبط، به دلیل دارا بودن صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس با به‌کارگیری دانش فنی و واحدهای تحقیق و توسعه^۲ آنها، باعث تداوم رشد، رونق و کارآفرینی آنها شد.

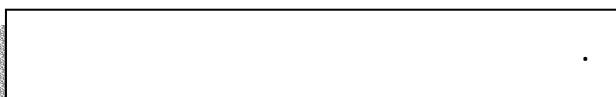
۳. مهمترین اشکال واحدهای کوچک و متوسط در اقتصاد ایران، وجود قوانین بازدارنده در عرصه روابط کار و بازار کار است. براساس مطالعات انجام شده، مهمترین این قوانین، قانون کار و بیمه‌های اجتماعی است. به‌طوری که موضوع شمول قانون کار، فسخ قرارداد کار، مالکیت واحدها و عدم وجود تشکل‌های کارگری مستقل در کشور از چالش‌های اساسی پیش روی واحدهای صنعتی به‌خصوص واحدهای کوچک و متوسط است؛ همچنین بالا بودن سهم بیمه کارفرما که با احتساب بیمه بیکاری حدود ۲۳ درصد مزد و حقوق کارگر را شامل می‌شود و با احتساب هزینه‌های تبعی ناشی از اجرای قانون مذکور بالغ بر ۳۰ درصد خواهد شد؛ از دیگر چالش‌های این واحدهاست. بنابراین، به دلیل وجود هزینه‌های مبادلاتی بالا در هر دو قانون کار و نظام بیمه‌ای کشور، رشد و کارآفرینی واحدهای کوچک و زودبازده با مشکل روبرو می‌شود. بنابراین بدون اصلاح این قوانین و مقررات بازدارنده، امکان تحقق سیاست‌های مذکور در این آیین‌نامه، امکاپذیر نیست.

۱. برای جزئیات بیشتر مراجعه شود به: «توسعه اقتصادی و اشتغال از طریق: بنگاه‌های کوچک و زودبازده اقتصادی و کارآفرین (برنامه‌ها و عملکرد آن در دولت نهم)» (ویرایش دوم)، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۸۳۲۴، مرداد ماه ۱۳۸۶.

2. Research and Development

۴. موضوع اعطای یارانه‌ها و تسهیلات خاص برای گسترش بنگاه‌های کوچک باید مشروط به یک دامنه زمانی، مقیاس تولید و دیگر ضابطه‌های علمی باشد؛ زیرا پرداخت یارانه، نه تنها باعث ایجاد واحدهای تولیدی کوچک غیرکارآمد می‌شود؛ بلکه باعث غیررقابتی شدن و انحصاری شدن این واحدها توسط دولت خواهد شد. به طوری که تا زمانی که از حمایت و یارانه دولت برخوردار باشند؛ می‌توانند به تولید ادامه دهند و در غیر این صورت تعطیل و ورشکست خواهند شد؛ که در حقیقت منجر به اتلاف منابع و تخصیص ندادن بهینه منابع و افزایش هزینه‌های فرصت^۱ خواهد شد.

در این بخش در ابتدا به بیان تعریفی از بنگاه زودبازده پرداخته و سپس به بیان جزئیاتی از طرح همراه با مزایای اجرای این طرح و معایبی که به دنبال اجرای این طرح وجود داشته است می‌پردازیم.

- .

آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین که در تاریخ ۱۳۸۴/۸/۱۹ در جلسه هیئت دولت به تصویب رسید، با هدف ساماندهی فعالیت‌ها و حمایت‌های دولت در زمینه گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده به منظور دستیابی به مقاصد زیر است:

۱. توزیع عادلانه منابع در مناطق به‌ویژه در مناطق محروم،
۲. توزیع عادلانه منابع بین اقشار مختلف مردم به‌ویژه مردم محروم‌تر،
۳. افزایش تولید و صادرات غیرنفتی،
۴. تقویت تحریک اقتصادی،
۵. افزایش کارآیی تسهیلات بانکی،
۶. تقویت کارآفرینی، اشتغالزایی و افزایش فرصت‌های شغلی جدید.

- .

در این طرح سه عامل اقتصادی یعنی دولت، بانک‌ها و بنگاه‌های کوچک اقتصادی و کارآفرین نقش‌آفرین وجود دارند.

نقش دولت، بیشتر جنبه حمایتی و نظارتی شامل: ۱. تعیین و ابلاغ سهمیه اعتباری هر استان برای سال بعد با توجه به مزیت‌های اقتصادی، استعدادها و میزان عدم برخورداری و بیکاری

استان‌ها، ۲. تنظیم آیین‌نامه‌های اجرایی توزیع تسهیلات، ۳. ارائه گزارش از میزان اشتغال ایجاد شده مربوط به طرح‌های بهره‌برداری شده و مواردی از این دست است.

نقش بانک‌ها در این طرح بیشتر جنبه تأمین تسهیلات برای متقاضیان دارای طرح‌های توجیهی اقتصادی، مالی و فنی است. مواردی از قبیل: ۱. تخصیص تمامی منابع خود که قابلیت اعطای آن را به بنگاه‌های بخش‌های تعاونی و خصوصی در قالب تسهیلات اعتباری دارند. (با توجه به رصدهای در نظر گرفته شده در متن آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین) ۲. تأمین منابع مالی طرح‌های بزرگ صنعتی از محل باقیمانده تسهیلات بانکی پس از کسر تسهیلات برای بنگاه‌های کوچک.

بنگاه‌های موجود در این طرح نیز، بنگاه‌هایی هستند که با ارائه طرح توجیهی اقتصادی، مالی و فنی^۱ تقاضای تسهیلات جهت سرمایه‌گذاری جدید یا گسترش سطح سرمایه‌گذاری خود را در جهت نیل به اهداف این طرح دارند.

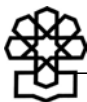
- .

ارزیابی ارائه شده در این قسمت در مورد عملکرد آیین‌نامه تشکیل بنگاه‌های کوچک و زودبازده برگرفته شده از «طرح آمارگیری ارزیابی بنگاه‌های زودبازده» است که توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه علامه طباطبایی در تابستان ۱۳۸۷ به اجرا درآمده است. در ضمن در مطالب ارائه شده در این قسمت از گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس^۲ نیز استفاده شده است.

جامعه نمونه‌گیری شده در این طرح آماری شامل ۴۰۰۵ طرح که در برگیرنده طرح‌های از ۱۰ میلیون تومان تا ۵۰ میلیون تومان و از ۵۰ میلیون تومان به بالا است. جزئیات بیشتر در جدول ۱ آورده شده است.

۱. ذکر این نکته ضروری است که ساختار و قالب واحد و مشخصی برای کسب‌وکارها و بنگاه‌های زودبازده در کارگروه‌های اشتغال و سرمایه‌گذاری وجود نداشته است که براساس آن بتوان از آن به‌عنوان ملاک و معیار پرداخت به کسب‌وکارها نام برد.

۲. «خلاصه گزارش بررسی طرح آماری ارزیابی عملکرد آیین‌نامه بنگاه‌های اقتصادی زودبازده»، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۹۷۳۵-۱، مردادماه ۱۳۸۸.

//

()		()		()		()		
-	-	-	-	۹/۴	۱۷۶۱۳	۶۹	۳۲۱۴۸۰	کمتر از ۱۰ میلیون تومان
۳/۷	۲۴۵/۲	۶۶	۲۶۴۲	۱۱/۲	۲۰۹۸۶	۲۲	۱۰۲۵۰۱	از ۱۰ میلیون تومان تا ۵۰ میلیون تومان
۹۶/۳	۶۳۹۱/۸	۳۴	۱۳۶۳	۷۹/۴	۱۴۸۷۷۶	۹	۴۱۹۳۳	از ۵۰ میلیون تومان به بالا

: پرتال آماری وزارت کار و امور اجتماعی تا ۱۳۸۷/۵/۳۱

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد، به مجموع ۴۶۵۹۱۴ طرح جامعه آماری کلان برای ارائه تسهیلات، مجموعاً مبلغی برابر با ۱۸۷۳۷۵ میلیارد ریال تسهیلات اعطا شده است. در جامعه آماری نمونه‌گیری شده، به مجموع ۴۰۰۵ طرح متقاضی وام مبلغی برابر با ۶۶۳۷ میلیارد ریال تسهیلات اعطا شده است، که همگی این طرح‌ها، طرح‌های بالای ۱۰ میلیون تومان در طبقه‌بندی طرح‌ها هستند. همچنین جدول ۱ نشان‌دهنده این است که قسمت اعظم تسهیلات به طرح‌های بالای ۵۰ میلیون تومان اعطا شده‌اند. جدول ۲، توزیع طرح‌ها در جامعه آماری مورد نمونه‌گیری بنگاه‌های زودبازده را از بُعد تعداد بنگاه، حجم تسهیلات مصوب و میزان تسهیلات دریافتی نشان می‌دهد.

()

()		()		()		
۸۵/۶	۵,۶۸۱,۰۰۰	۷۷/۳	۶,۰۸۸,۷۷۰	۷۹/۷	۳۱۹۲	فعال
۱۲/۴	۸۲۳,۳۴۰	۱۸/۷	۱,۴۷۱,۳۰۱	۱۵/۳	۶۱۴	غیرفعال
۲/۰	۱۳۳,۲۷۱	۱/۸	۱۴۰,۷۹۳	۲/۵	۱۰۰	ساخت‌وساز مسکن
—	—	۲/۲	۳۴۶,۳۲۳	۲/۵	۹۹	بنگاه‌هایی که تسهیلات نگرفته‌اند

: طرح ارزیابی بنگاه‌های اقتصادی زودبازده و کارآفرین در سال ۱۳۸۷ (مجری طرح جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبایی).

به‌طوری که از جدول ۲ ملاحظه می‌شود از کل ۴۰۰۵ بنگاه مورد بررسی در زمان مراجعه، ۷۹/۷

درصد آنها، بنگاه فعال^۱ تلقی شده‌اند. در عین حال ۱۵/۳ درصد از ۴۰۰۵ طرح مورد بررسی را بنگاه غیرفعال تشکیل داده‌اند که منظور از مشاهده بنگاه غیرفعال، ترکیبی از حالات مشروحه زیر است:

- بنگاه‌هایی که تکمیل شده اما به مرحله بهره‌برداری نرسیده‌اند،
- بنگاهی که بهره‌برداری شده، اما فعالیت اقتصادی در زمان مراجعه نداشته است،
- بنگاه در حال ساخت،
- تکمیل نشده و راکد،
- اجرا نشده.

همچنین ۲/۵ درصد از طرح‌ها (به تعداد ۱۰۰ طرح)، ۱۳۳ میلیارد ریال تسهیلات دریافتی را به ساخت‌وساز مسکن اختصاص داده‌اند که به تعبیری می‌توان آن را انحراف از اهداف مورد نظر از تأسیس بنگاه‌ها تلقی نمود. شایان اشاره است که بنا به دلایل گوناگون، نباید انحراف از اهداف مورد نظر را صرفاً در قالب ۲/۵ درصد مزبور محدود کرد. بلکه از ۱۵/۳ کل بنگاه‌های غیرفعال، بالغ بر ۵/۸ درصد آنها از زمره بنگاه‌های مشاهده نشده تلقی می‌شوند.

در میان طرح‌های مورد بررسی، ۲/۵ درصد دیگر از طرح‌ها (به تعداد ۹۹ طرح) بنگاه‌هایی بودند که برخلاف اطلاعات موجود در سامانه وزارت کار و امور اجتماعی که تسهیلات مصوبی به میزان ۳۴۶ میلیارد ریال را نشان می‌داد، مع‌الوصف بنا به اظهار مدیران بنگاه، هیچ‌گونه تسهیلاتی را دریافت نکرده بودند، تصور می‌رود احتمالاً بنگاه‌های مزبور از دریافت تسهیلات مورد تقاضای خود انصراف داده باشند.

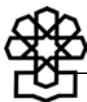
حال در جدول ۳ میزان انحراف از اهداف توجیهی برای ۴۰۰۵ بنگاه نمونه آورده شده است:

				*			
از نظر تعداد بنگاه	۳۱۹۲	۳۸۰	۲۳۴	۱۰۰	۳۳۴	۹۹	۴۰۰۵
درصد بنگاه‌ها	۷۹/۷	۹/۵	۵/۸	۲/۵	۸/۳	۲/۵	۱۰۰
از نظر حجم تسهیلات دریافتی (میلیون ریال)	۵,۶۸۱,۰۰۰	۵۰۹,۵۴۰	۳۱۳,۷۱۰	۱۳۳,۲۷۱	۴۴۶,۹۸۱	-	۶,۶۳۷,۶۱۱
درصد حجم تسهیلات دریافتی	۸۵/۶	۷/۷	۴/۷	۲	۶/۷	-	۱۰۰

: استخراج و محاسبه از یافته‌های طرح آماری ارزیابی عملکرد بنگاه‌های زودبازده اقتصادی، تابستان ۱۳۸۷.

* منظور از بنگاه مشاهده نشد، حالتی است که با توجه به آدرس مندرج در سامانه رایانه‌ای، بنگاه با مشخصات ثبت شده، یافت نشد و یا در آن آدرس، فعالیت اقتصادی مندرج در طرح پیشنهادی صورت نمی‌گیرد.

۱. بنگاه فعال به حالتی گفته می‌شود که بنگاه، مورد بهره‌برداری شده و مشغول فعالیت اقتصادی باشد.

جدول ۳ حاوی نکات جالبی است که به آنها اشاره می‌شود. مطابق جدول ۳ از مجموع ۴۰۰۵ بنگاه که تسهیلات دریافت کرده‌اند، تعداد بنگاه‌های فعال ۳۱۹۲ بوده است که یعنی ۷۹/۷ درصد از کل بنگاه‌های مورد نمونه‌گیری فعال بوده‌اند. در ضمن بنگاه‌های فعال ۸۵/۶ درصد از کل تسهیلات اعطایی را به خود اختصاص داده‌اند. از نظر انحراف منابع از اهداف توجیهی نیز ملاحظه می‌شود که تعداد ۳۳۴ بنگاه از کل بنگاه‌های موجود در نمونه‌گیری دارای انحراف بوده‌اند که از نظر درصدی در حدود ۸/۳ است. ضمن اینکه ۶/۷ درصد از تسهیلات اعطایی در اختیار این ۸/۳ درصد بنگاه‌های دارای انحراف بوده است.

جدول ۴ نشان‌دهنده میزان تعهد اشتغال، تعهد تثبیت اشتغال، سرانه اشتغال و درصد تحقق این موارد است.

تعداد بنگاه‌های فعال	۳۱۹۲
تسهیلات دریافتی (میلیون ریال)	۵۶۸۱۰۰۰
تعهد اشتغال جدید (نفر)	۲۳۲۶۴
اشتغال اعم از بیمه شده و بیمه نشده (نفر)	۱۱۲۲۷
درصد تحقق اشتغال	۴۸/۲
تعهد تثبیت اشتغال (نفر)	۱۶۴۲۱
اشتغال* تثبیت شده (نفر)	۱۲۱۰۸
تحقق اشتغال (تثبیت شده) (نفر)	۷۳/۷
اشتغال بیمه شده و بیمه نشده و تثبیت شده (نفر)*	۲۳۳۳۵
سرانه اشتغال بیمه شده و بیمه نشده و تثبیت شده**	۲۴۳/۴
سرانه اشتغال بیمه شده و تثبیت شده	۲۷۳/۵

* منظور از اشتغال تثبیت شده، مربوط به طرح‌هایی است که دچار مشکل نقدینگی بوده‌اند که دریافت تسهیلات منجر به حفظ و تثبیت اشتغال و فرصت‌های شغلی موجود بنگاه می‌شود.
** طبق اظهار کارفرما به طوری که ملاحظه می‌شود در این طرح آماری نمونه‌گیری، میانگین سرانه اشتغال در بنگاه‌های زودبازده به شرح جدول ۱۳ در دامنه بین ۲۴۳-۲۷۳ میلیون ریال است که برحسب بخش‌های کشاورزی، صنعتی و خدمات، متفاوت است، اما در مجموع از هزینه سرمایه‌گذاری به‌ازای هر شغل جدید در برنامه چهارم (که ۴۷۴/۹ میلیون ریال است) کمتر است.

همان‌طور که جدول ۴ نشان می‌دهد، مبلغ ۵۶۸۱۰۰۰ میلیون ریال تسهیلات به ۳۱۹۲ بنگاه فعال اعطا شده بود که این بنگاه‌ها از تعهد اشتغال ۲۳۲۶۴ نفر تنها ۱۱۲۲۷ نفر شغل ایجاد کرده‌اند که در حقیقت ۴۸/۲ درصد از تعهد خود را عملی کرده‌اند. همچنین این بنگاه‌های فعال متعهد به تثبیت شغل به میزان ۱۶۴۲۱ نفر بوده‌اند که تثبیت ۱۲۱۰۸ نفر شغل را محقق کرده‌اند (یعنی چیزی حدود ۷۳/۷ درصد). از نظر سرانه اشتغال نیز مشاهده می‌شود که این بنگاه‌های فعال، هر کدام به شکل سرانه،

۲۴۳/۴ اشتغال بیمه شده و بیمه نشده و تثبیت شده ایجاد کرده‌اند و همچنین همین بنگاه‌ها به شکل سرانه، ۲۷۳/۵ اشتغال بیمه شده و تثبیت شده ایجاد کرده‌اند.

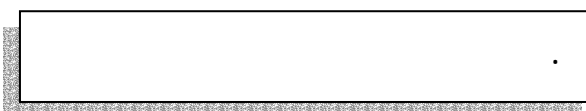
حال اگر بخواهیم جمع‌بندی از ارزیابی طرح بنگاه‌های زودبازده داشته باشیم، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. ۷۹/۷ درصد بنگاه‌ها فعال، ۱۵/۳ درصد غیرفعال، ۲/۵ درصد عملیات ساخت‌وساز نداشته و ۲/۵ درصد نیز تسهیلات نگرفته‌اند.

۲. ۸/۳ درصد از کل بنگاه‌ها (مشمول بر ۳۳۴ بنگاه از کل ۴۰۰۵ بنگاه) به‌عنوان انحراف منابع مالی تلقی می‌شوند که ۲/۵ درصد آنها تسهیلات دریافتی را صرف ساخت‌وساز مسکن کرده‌اند و ۵/۸ درصد نیز بنگاه‌هایی بوده‌اند که اصولاً مشاهده نشده‌اند و وجود خارجی نداشته‌اند.

۳. اشتغال محقق شده نسبت به اشتغال تعهد شده، ۴۸/۲ درصد و درصد تحقق اشتغال تثبیت شده (بیمه شده) به تعهد تثبیت اشتغال، ۷۲/۴ درصد به‌دست آمده است.

به‌دنبال ارائه جزئیاتی از طرح بنگاه‌های زودبازده و ارزیابی این طرح، در ادامه گزارش به‌طور خلاصه به دو طرح «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» و «طرح رفع برخی از مشکلات و موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی» که طرح‌های تا حدودی مرتبط با طرح بنگاه‌های زودبازده هستند، پرداخته شده و ارتباط بین آنها بیان می‌شود.

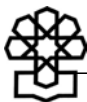

در این بخش به برنامه‌ها و آن دسته از طرح‌ها و مصوبات حمایتی اشاره می‌شود که به نوعی در جهت حمایت و توانمندسازی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط نقش ایفا می‌کنند. به‌طور خاص در اینجا از مجموعه طرح‌هایی که بر کسب‌وکارهای کوچک و متوسط به نوعی تأثیر گذارند به قانون «رفع برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی»، «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» و نیز طرح «ساماندهی مشاغل خانگی» اشاره می‌شود.^۱

- .

رفع موانع و مشکلات اساسی تولید و سرمایه‌گذاری، از جمله در بخش صنعت، مستلزم دفع آفت‌های ساختاری اقتصادی کشور است. اتکای رشد اقتصادی و بودجه‌ای کشور به منابع مالی

۱. بدیهی است ارزیابی هر یک از طرح‌های مورد اشاره و بررسی آنها خود تحقیق جداگانه‌ای را طالب است و البته ذکر این نکته نیز ضروری است که به غیر از قانون رفع برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی، دو طرح دیگر در دستور کار بررسی مجلس شورای اسلامی قرار دارد و هنوز به تصویب نرسیده‌اند.

ناشی از صدور نفت خام، درونگرا بودن اقتصاد، عدم شفافیت روابط اقتصاد و اطلاعات مالی و به روز نبودن ساختارها و نظام‌های مالیاتی و بیمه‌ای و تجاری از جمله این آفت‌هاست. اما با وجود نیاز به پرداختن به این موضوع‌ها، ضرورت پرداختن و حل مشکلات کوچک‌تر همانند مشکلات عرصه تولید نیز وجود دارد. در این راستا «طرح رفع برخی از مشکلات و موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی» در سال ۱۳۸۴ توسط تعدادی از نمایندگان مجلس طرح و به تصویب رسید. از مهمترین موادی که در این طرح وجود دارد می‌توان به: الف) پرهیز از دریافت عوارض مضاعف از تولیدات صنعتی و در نظر گرفتن زمان منطقی برای پرداخت عوارض تعیین شده، ب) در نظر گرفتن جایزه برای حمایت از صادرات کالاهای مصرفی و سرمایه‌ای تولید داخل اشاره کرد.

. -

در این قسمت ضمن ارائه خلاصه‌ای از «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» و بیان هدف و نتایج آن، مقایسه‌ای بین این طرح با طرح بنگاه‌های زودبازده خواهیم داشت.

. - -

طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید با این توجیه که در حال حاضر نظام بانکی کشور تحت تأثیر رکود اقتصاد ملی، دچار بحران منابع و افزایش رو به رشد مطالبات غیرجاری است، جهت پاسخگویی به نیازهای تسهیلاتی مشتریان ارائه شده است.

با اجرای این طرح اولاً اقلام دارایی‌های به اصطلاح سمی^۱ از ترازنامه بانک‌های دولتی حذف و ثانیاً با مشارکت دولت و بخش خصوصی، شرکت غیردولتی با هدف خرید مطالبات معوق مشکوک‌الوصول تاسیس و با اختیارات کامل و عاری از هرگونه محدودیت‌های حاکم بر شرکت‌های دولتی فعالیت می‌کند. ثالثاً منابع اعتباری حاصل از اجرای این طرح در چارچوب آیین‌نامه اجرایی این قانون، توسط بانک‌های موضوع ماده (۱) این طرح به واحدهای تولیدی حائز شرایط (اشتغالزایی، بهره‌وری، جایگزینی واردات و ...) تخصیص می‌یابد.^۲

. - -

همان‌طور که در بخش ۱-۴ بیان شد، یکی از نتایجی که از اجرای «طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» حاصل می‌شود، ایجاد منابع اعتباری جهت تخصیص به واحدهای تولیدی حائز شرایط است. از جمله شرایطی که قابل اشاره است عبارتند از: اشتغالزایی، بهره‌وری،

1. منظور از دارایی سمی، مطالباتی است که در ترازنامه به‌عنوان دارایی محسوب می‌شود ولی در اصل دارایی واقعی نیست.
2. برای جزئیات بیشتر مراجعه شود به: «اظهارنظر کارشناسی درباره: طرح افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید»، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۹۹۴۴، آذرماه ۱۳۸۸.

جایگزینی واردات و غیره. لذا ملاحظه می‌شود که این اهداف با اهداف اشاره شده برای طرح بنگاه‌های زودبازده دارای همخوانی است، چرا که هدف طرح بنگاه‌های زودبازده ارائه تسهیلات برای واحدهایی بود که دارای توجیه اقتصادی بوده و اهدافی از قبیل اشتغالزایی و کارآفرینی، افزایش تولید و صادرات غیرنفتی را دنبال می‌کنند.

. -

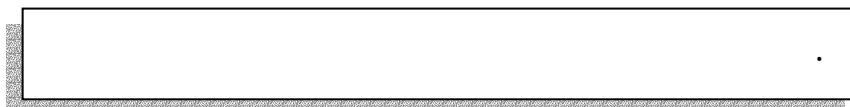
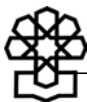
یکی از تجارب موفق دنیا در کاهش هزینه‌های تولید، افزایش درآمد و مهار بیکاری، استفاده بهینه از سرمایه‌های مسکونی خانوار، ایجاد و توسعه مشاغل خانگی است. با توجه به هرم سنی جمعیت کشور و نرخ بیکاری جوانان، طرح ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی به استناد اصل بیست‌وهشتم قانون اساسی در راستای تحقق چشم‌انداز توسعه کشور در افق ۲۰ ساله و تأمین امنیت و عدالت اجتماعی و فراهم آوردن امکانات شغلی برای افراد جامعه ارائه شده است.

. - -

گسترش چشمگیر فعالیت‌های صنعتی و تنوع مشاغل موجود به همراه شرایط رقابت انحصاری در بازارهای گسترده و پیچیده داخلی و بین‌المللی، لزوم دخالت دولتی از حیث حمایت‌های اقتصادی، اجتماعی عرصه‌های تولید و کسب‌وکار را موجه ساخته است. در ایران کسب‌وکارهای خانگی به صورت سنتی مرکز توجه بسیاری از خانواده‌های ایرانی بوده است. کسب‌وکار خانگی به آن بخشی از کسب‌وکارهای خانوادگی اطلاق می‌شود که ممکن است لزوماً مشارکت همه اعضای خانواده را دربرداشته و صرفاً یک یا چند نفر از اعضای خانواده به آن فعالیت اقتصادی مشغول باشند.

. - - « »

یکی از اهداف اصلی طرح «ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی»، فراهم آوردن امکانات شغلی برای افراد جامعه، گروه‌های کم‌درآمد و به‌ویژه زنان سرپرست خانوار در راستای تأمین عدالت اجتماعی است. لذا به واسطه اجرای این طرح، توسعه اشتغال و فراهم کردن زمینه کار و فعالیت برای این گروه با هدف ایجاد طرح‌های کسب‌وکار کوچک که آن نیز هدف اصلی‌اش ایجاد اشتغال و اشتغالزایی پایدار است، دارای اشتراک بوده و هر دو به دنبال برطرف کردن یکی از مشکلات اساسی اقتصاد کشور یعنی بیکاری هستند. لذا از این دید دو طرح اشاره شده دارای اشتراک هدف هستند.

الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بنگاه موسوم به EFG^۱ که به دنبال بروز بحران مالی سال ۲۰۰۸ در انگلیس به اجرا درآمد، دارای یکسری ویژگی‌هایی است که شاید بتوان به نوعی تشابهی بین این الگو و طرح بنگاه‌های زودبازده در ایران پیدا کرد. لذا به همین منظور در این قسمت به شرح مختصری از این الگو و هدف از ایجاد آن و مزایا و معایب آن می‌پردازیم.

- .

عوامل مختلفی از جمله بحران مالی سال ۲۰۰۸ موجب شدند تا شرکت‌های کوچک در اخذ وام در انگلیس دچار مشکل شوند. از دلایل این امر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. روند افزایشی هزینه پولی به دلیل آنکه شرکت‌ها به خاطر مسائلی باید پولی بپردازند که قبلاً به‌ازای آنها پولی نمی‌پرداختند مثل هزینه‌های سازمان‌دهی.

۲. وقتی پیامد دلیل اول به وام‌ها یا سرمایه‌گذاری‌های آتی کشانده می‌شود از شرکت‌های کوچک سطح بالاتری از تضمین‌های شخصی مطالبه می‌شود که آنها غالباً قادر به ارائه این ضمانت‌ها نیستند.

۳. شفاف‌سازی روند معاملات زمان برتر شده و لذا وقتی شرکتی فرصت پیدا می‌کند تا سهامی خریداری کند، سرمایه‌ها افت می‌کنند و شرکت نیازمند تصمیم‌گیری سریع است؛ چیزی که چندان ساده نیست.

علاوه بر این دلایل، رکود و شرایط بانک‌ها برای وام دادن به این شرکت‌ها باعث شده تا بسیاری از شرکت‌های کوچکی که مستحق دریافت وام هستند از روند تجاری خارج شوند.

دولت در قبال بخش شرکتی به‌ویژه شرکت‌های کوچک مسئول است، شرکت‌هایی که دارای دورنمای مناسبی بوده ولی دستیابی به اعتبارات مالی که آنان را قادر سازد در برابر فشارهای رکود و خلاص شدن از آن مقاومت کنند برایشان یک معضل واقعی است. برای این شرکت‌ها، دسترسی به منابع مالی و پول نقد بزرگ‌ترین معضل در رکود است. بنابراین به‌طور کلی می‌توان گفت که عواملی همانند بحران مالی، افزایش هزینه‌های شرکت‌های کوچک و شرایط بانک‌ها در وام‌دهی منجر به این شد تا دسترسی شرکت‌ها به اعتبارات کاهش یابد. بر این اساس دولت برای حمایت از شرکت‌های کوچک الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری در شرکت‌های کوچک را پیشنهاد داد.

. -

الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری شرکتی به منظور افزایش دسترسی به اعتبارات مالی در زمانی که بانکها شرایط سختی را در وام‌دهی اعمال می‌کنند و استقبالی از ریسک نمی‌کنند، طراحی گردید. این الگو در مابه‌التفاوت‌های فعالیت‌های عادی اعطای وام بانکها به SMEها^۱ عمل کرده و به وام‌دهندگان اجازه می‌دهد تا وام‌های بیشتری پرداخت کنند. این الگو می‌خواهد به شرکت‌های معتبری که در یک دوره پیش‌بینی نشده‌ای از شرایط اعتباری محدود قرار می‌گیرند، کمک کند. گروه شرکت‌های هدف در این الگو شرکت‌هایی هستند که آینده بلندمدت خوبی دارند ولی در شرایط اقتصادی کنونی، وام‌دهی تجاری معمول به آنها همراه با ریسک بالا بوده و وام‌دهنده تن به این ریسک بالا نمی‌دهد.

. -

در این الگو سه عامل اقتصادی دولت، بانکها و شرکت‌های کوچک وجود دارند که هر یک دارای نقش و وظایفی در این الگو هستند.

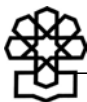
(

حوزه تمرکز دولت که از طریق برنامه ظرفیت‌سازی مجدد بانکی و معرفی الگوهای ضمانت اعتبار مالی و محافظت از سرمایه، اجرایی می‌شود، اولاً ارائه این ضمانت مالی (مبلغ این ضمانت ۱/۳ میلیارد پوند بوده است که منبع آن مالیات اخذ شده است) بوده که بانکها از سرمایه کافی برخوردارند و گردش و جریان سرمایه آنها مناسب است و ثانیاً اینکه آنها از سرمایه در اختیارشان برای اعطای وام به افراد و شرکتها استفاده می‌کنند. دولت روند وام‌دهی را به شکل منظم کنترل می‌کند و اقدام به ایجاد یک «میزگرد وام‌دهی»^۲ در بین بانکهای اصلی و وزیران کرده تا جریان اعطای وام و کنشها را کنترل کند تا روند اعطای وام در جایی که ضرورت دارد افزایش یابد. در واقع در این الگو دولت علاوه بر تأمین ضمانت ۱/۳ میلیارد پوندی، نقش نظارتی نیز دارد.

بر اساس الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری که در انگلیس اجرا شد، ضمانتی که دولت برای وام‌های اعطایی به شرکت‌های هدف تعهد کرد، باعث شد تا وام‌دهنده یک تضمین ۷۵ درصدی درباره این وام‌ها به دست آورد. برای تضمین بالای ۷۵ درصد هر وام، دولت نیاز به این دارد که از وام‌گیرنده یک اضافه پرداخت ۲ درصدی در سال گرفته شود. این نرخ با مشارکت بانک‌هایی که تحت این الگو وام‌دهی می‌کنند، تعیین گردیده است. البته به این نرخ در ادامه اجرا یک تخفیف ۲۵ درصدی داده شد؛ لذا نرخ که

1. Small and Medium Enterprises

2. Lending panel

در سال ۲۰۰۹ با موفقیت جمع‌آوری شد ۱/۵ درصد بوده است. این اضافه پرداخت، در راستای بهایی قرار می‌گیرد که وام‌دهندگان در اقدامات معمول اعطای وام تجاری خود تعیین می‌کنند.

بنابراین وام‌گیرنده علاوه بر پرداخت سرمایه معمول و سود و نیز پرداخت هزینه تدارکات که ممکن است مطالبه شود باید یک اضافه پرداخت هم برای وام‌دهنده کنار بگذارد که اضافه پرداخت معادل ۲ درصد در سال برای توازن وام است که محاسبه و جمع‌آوری آن به شکل فصلی و پیش از عملی شدن وام صورت می‌گیرد.

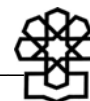
(

از آنجا که دولت نمی‌تواند قضاوت تجاری در مورد شرکت‌ها داشته باشد، جهت اطمینان از مستحق بودن شرکت وام‌گیر، تصمیم‌گیری در این باره که کدام شرکت‌ها باید از ضمانت‌های سرمایه‌گذاری بهره ببرند را برعهده بانک‌ها گذاشته است. البته شرکت‌هایی که از طرف بانک‌ها انتخاب می‌شوند براساس نظر دولت باید دارای گردش مالی کمتر از ۲۵ میلیون پوند باشند. بانک‌ها با استفاده از این معیارها شرکت‌هایی که صلاحیت پوشش ضمانت سرمایه‌گذاری را دارند، انتخاب می‌کنند. علاوه بر این بانک‌ها در وام‌دهی باید قواعد اصلی از جمله دریافت ضمانت از وام‌گیرنده را رعایت کنند. در مورد ضمانت‌های شخصی که بانک باید از وام‌گیرنده دریافت کند، با توجه به بحران مالی، قبول خانه‌های شخصی به‌عنوان ضمانت از شمول این طرح خارج‌اند. تقریباً تمام وام‌های اعطایی به شرکت‌های کوچک چه تحت الگوی ضمانت باشند چه نه، نوعی ضمانت خواهند داشت. اگر ضمانت موجود ملموس نباشد یا در لحظه اعطای وام کافی به‌نظر نرسد آنگاه می‌توان تضمین‌های شخصی حمایت نشده را - البته به‌غیر از خانه‌های شخصی - پذیرفت و به سرمایه‌ها اجازه داد طبق شرایط اولیه وام‌ها تداوم یابند. وقتی ضمانت‌های شخصی مطالبه شوند، ریسک موجود بین بانک و شرکت از یکسو و مالیات‌دهنده به‌واسطه ضمانت دولتی ازسوی دیگر تقسیم خواهد شد. شایان ذکر است که در این الگو تمام بانک‌های انگلیس با استفاده از الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری وام‌دهی نمی‌کنند و تنها ۲۶ بانک منتخب تحت این الگو اعتبارات را به بانک‌ها اعطا می‌کنند.

در الگویی که در انگلیس اجرا شد، وام‌های اعطایی دارای مشخصات زیر هستند:

EFG

- ۷۰ درصد به شرکت‌های دارای گردش مالی کمتر از ۱ میلیون پوند
- ۲۸ درصد به شرکت‌های دارای گردش مالی بین ۱ میلیون تا ۱۰ میلیون پوند
- ۲ درصد به شرکت‌های دارای گردش مالی بین ۱۰ میلیون تا ۲۵ میلیون پوند

۵۲۰	کمتر از ۲۵۰۰۰ پوند
۷۴۵	از ۲۵۰۰۱ تا ۵۰۰۰۰ پوند
۶۸۹	از ۵۰۰۰۱ تا ۱۰۰۰۰۰ پوند
۵۴۴	از ۱۰۰۰۰۱ تا ۲۵۰۰۰۰ پوند
۱۲۳	از ۲۵۰۰۰۱ تا ۵۰۰۰۰۰ پوند
۴۷	از ۵۰۰۰۰۱ تا ۱۰۰۰۰۰۰ پوند

Source: Report of Enterprise Finance Guarantee Scheme (2009)¹

۴۱	همان روز
۴۴	۷-۱
۷	۱۴-۸
۳	۲۱-۱۵
۲	۲۸-۲۲
۱	۳۵-۲۹
۱	۴۲-۳۶
۱	+۴۳

Source: Report of Enterprise Finance Guarantee Scheme (2009)

ارقام جدول بالا نشان می‌دهد که برای اکثر وام‌ها، روند دریافت وام از موقعیت «واجد شرایط شدن» به «ارائه شده» یک هفته است که منطبق با زمان تأیید شده برای یک وام بانکی معمولی است. البته براساس نظر دولت هیچ شرکتی نباید در برخورداری از وام با پشتوانه EFG همانند وام عادی با تأخیر مواجه شود چون دریافت وام تنها نیازمند این است که شرکت به سه یا چهار پرسش به‌عنوان بخشی از درخواست‌های معمول وام جواب دهد.

(

شرکت‌هایی که در این الگو جای می‌گیرند، شرکت‌هایی هستند که دارای دورنمای مناسبی باشند که به دلایل رکود و شرایط سخت اعطای وام نمی‌توانند به اعتبارات مالی دسترسی داشته باشند، در صورتی که استحقاق دریافت وام را دارند. شرکت‌هایی تحت پوشش این الگو قرار می‌گیرند که

1. Enterprise Finance Guarantee Scheme, House of Commons Business and Enterprise Committee, Tenth Report of Session 2008-09, 2009.

دارای گردش مالی کمتر از ۲۵ میلیون پوند باشند. در واقع این شرط نشان می‌دهد که این الگو بیشتر شرکت‌های کوچک را در بر می‌گیرد. به‌طور کلی، شرکت‌های دارای گردش مالی سالیانه پایین‌تر از ۲۵ میلیون پوند می‌توانند درخواست وام از ۱۰۰۰ پوند تا ۱ میلیون پوند بدهند که در یک دوره زمانی سه ماهه تا یک‌ساله قابل بازپرداخت است.

- .

با ساختاری که در بالا بیان شده است، بانک‌ها باید بدون تأخیر به شرکت‌های کوچک واجد شرایط اعتبارات مالی اعطا کنند. برای اینکه شرکتی در این الگو بتواند وام مورد نیاز خود را از بانک دریافت کند باید مراحل را طی کند.

- تحلیل پیشنهاد وام گرفتن (ارزیابی توسط وام‌دهنده مشارکت‌کننده)

- طرح کسب‌وکار شامل جزئیات هدف وام گرفتن و جزئیات درباره سایر وام‌هایی که شرکت گرفته است.

- مجموعه اطلاعات مالی شامل پیشینه ارقام تجاری، حساب‌های مدیریتی و پروژه‌های سرمایه‌گذاری.

- جزئیاتی درباره هر حمایت ناشی از سرمایه‌گذاری دولتی که شرکت در طی سه سال گذشته از آن بهره‌مند شده است.

کنترل ملاک شایستگی دریافت EFG (ارزیابی توسط وام‌دهنده):

- شرکت‌های کوچک در بریتانیا با گردش مالی سالیانه کمتر از ۲۵ میلیون پوند.

- الزام وام‌گیری بین ۱۰۰۰ تا ۱ میلیون پوند.

- موعد وام حداقل سه ماه و حداکثر ۱۰ سال است.

- امکان ارائه هیچ تضمین اضافی به وام‌دهنده وجود ندارد.

- تعیین اینکه آیا هدف از وام گرفتن مطابقت با اهداف مناسب EFG دارد یا نه؟

وام‌دهنده پس از ارزیابی دو گام اشاره شده، به وام‌گیرنده خواهد گفت که آیا شرکت‌تان

مستحق دریافت یک وام EFG هست یا نه. شایان ذکر است که وام‌دهندگان ممکن است برای

ضمانت وام EFG، تضمین افزوده مطالبه کنند.

- .

(

۱. با ارائه این الگو شرکت‌های کوچکی که دارای دورنمای موفق خوبی بودند ولی توانایی دریافت

وام برای تأمین مالی را به هر دلیلی نداشتند، توانستند وام‌های لازم را دریافت کنند.

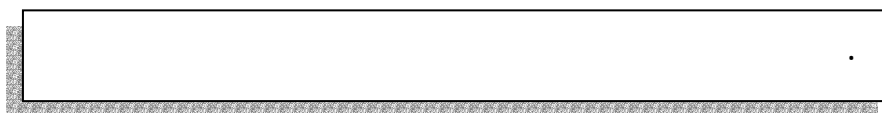
۲. علاوه بر اینکه اجرای این الگو از شرکت‌های کوچک حمایت کرده است، این الگو توانسته است به بانک‌ها این ضمانت را بدهد که وام اعطایی به شرکت‌های کوچک حتماً برگشت خواهد کرد.

۳. این الگو با حمایت از شرکت‌های کوچک توانسته به رشد تولید و اشتغال کمک کند.

(

۱. یکی از اصلی‌ترین معایب در این الگو این است که اگر اطلاع‌رسانی به‌درستی صورت نگیرد این احتمال می‌رود که وام‌گیرنده وام‌هایی که تحت حمایت ضمانت سرمایه‌گذاری قرار دارد را وام‌های بلاعوض تلقی کند که این موجب می‌شود این الگو با موفقیت انجام نشود.

۲. با توجه به اینکه تعیین شرکت واجدالشرایط برای تحت پوشش قرار گرفتن در این الگو برعهده بانک‌هاست. این احتمال می‌رود که شاید بانک‌ها فقط به شرکت‌های خاصی این وام‌ها را اعطا کنند. در اینجا دولت باید نقش نظارتی خود را در روند انجام این الگو به‌خوبی انجام دهد.

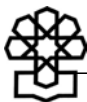
مقایسه طرح بنگاه‌های زودبازده با الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری انگلیس را از ابعاد زیر مورد توجه قرار می‌دهیم:

- .

آیین‌نامه اجرایی بنگاه‌های زودبازده بنا به ضرورت جامعه در جهت رسیدن به اهدافی چون اشتغالزایی و کارآفرینی، افزایش تولید و صادرات غیرنفتی، تقویت تحرک اقتصادی و افزایش کارآیی تسهیلات بانکی به اجرا درآمد. از طرف دیگر با نگاه به الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری انگلیس ملاحظه می‌شود که این الگو عمدتاً به‌خاطر بحران مالی و در جهت رفع موانع موجود بر سر راه دسترسی شرکت‌های کوچک (دارای گردش مالی کمتر از ۲۵ میلیون پوند) به اعتباراتی که لایق آن هستند، در جهت برآورده کردن اهدافی از جمله افزایش اشتغال طراحی گردید. لذا ریشه اصلی ایجاد این دو طرح و الگو با هم متفاوت بوده، اما در اهداف غایی شباهت زیادی با هم دارند.

- .

با نگاه به ساختار ارائه شده در قسمت‌های قبلی برای الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری انگلیس و طرح بنگاه‌های زودبازده ملاحظه می‌شود که، هر دو الگوی ضمانت و طرح بنگاه‌های کوچک از سه عامل اقتصادی:

الف) دولت، به عنوان عاملی حمایت‌کننده و نظارت‌کننده،

ب) بانک‌ها، به عنوان عامل تأمین مالی تسهیلات در قبال دریافت طرح توجیهی اقتصادی، مالی و فنی،

ج) شرکت‌های کوچک، به عنوان عوامل اقتصادی که با ارائه طرح توجیهی خواستار دریافت

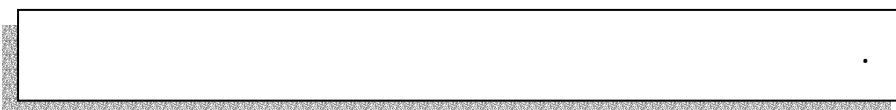
تسهیلات برای رسیدن به اهداف مدنظر هستند، تشکیل شده است.

با توجه به اینکه در قسمت‌های قبلی به بیان جزئیات طرح بنگاه‌های زودبازده، الگوی ضمانت

سرمایه‌گذاری انگلیس پرداخته و سپس به انجام مقایسه‌ای بین این دو پرداختیم، لذا با این نگاه، در

ادامه به ارائه معیارها و شاخص‌های پرداخت به بنگاه‌های زودبازده و ارائه ساختاری در حمایت از

بنگاه‌های زودبازده و توسعه آنها می‌پردازیم.

شاخص‌ها و ملاک‌های متعددی برای ارزیابی یک کسب‌وکار به خصوص کسب‌وکار کوچک و

کارآفرین وجود دارد، که مهمترین آنها عبارتند از:

(میزان مهارت و تجربه علمی - کاربردی

پیشنهاددهنده طرح (این معیار درجه توفیق طرح را می‌رساند).

(در واقع، دوره زمانی مورد نیاز جهت راه‌اندازی و تأسیس چقدر است

تا طرح مذکور به ثمر نشیند؟

(چه نیازی از جامعه را پاسخ می‌دهد؟

(تا چه حد بازار کسب‌وکار مربوطه بزرگ است و چه میزان از مخاطبان و

مشتریان را پوشش می‌دهد.

(برای این اساس سهم هزینه نیروی کار از کل هزینه و مخارج برآورد شده

کسب‌وکار به چه میزان می‌باشد؟ به‌ویژه اینکه تا چه حد از نیروی دارای تحصیلات عالی در

کسب‌وکار استفاده می‌شود، می‌بایست مورد توجه قرار گیرد.

(میزان ابداع و نوآوری به‌کار گرفته شده در طرح و استفاده از

عامل فناوری در کسب‌وکار به چه میزان است؟ طبق این معیار می‌توان سهم هزینه فناوری از کل

هزینه طرح را محاسبه نمود.

(محصولات و یا خدمات ارائه شده توسط کسب‌وکار تا چه حد

قابلیت صادراتی دارند. برای این اساس می‌توان با مراجعه به تحلیل بازار ارائه شده در طرح از

پتانسیل‌های صادراتی نمونه تولید یا خدمات مذکور مطلع گردید ضمن آنکه در برنامه اجرایی

صادرات خدمات یا محصولات کسب‌وکار تا چه حد به آن توجه گردیده است؟ به‌عنوان مثال، استراتژی بازاریابی ارائه شده در طرح تا چه حد قوی و مستدل به نظر می‌رسد؟

(براساس این معیار می‌توان ارزیابی نمود که کسب‌وکار پیشنهادی به سرمایه زیادی نیاز دارد یا خیر؟ به‌عبارت دیگر می‌توان چنین در نظر گرفت که در صورتی که کسب‌وکار موجود از حداقل سرمایه اولیه راه‌اندازی، ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برخوردار باشد، یک کسب‌وکار سرمایه‌بر است.

(:میزان درک و بینش استراتژیک ارائه‌دهنده طرح از طریق آینده‌نگری بازار محصولات و خدمات کسب‌وکار و برنامه‌ریزی ارائه شده توسط وی برای پیمودن مسیر رشد به‌دست می‌آید. به‌عنوان مثال، استراتژی قیمتگذاری و روند فروش محصول - خدمات یکی از جنبه‌های آینده‌نگری را بیان می‌کند.

(:اینکه فرد یا گروه اداره‌کننده کسب‌وکار تا چه حد از ریسک موجود برای راه‌اندازی یا فعالیت و ارائه تولید یا خدمات مطلع هستند؟ براین اساس، ارائه جنبه‌هایی از ریسک با توجه به وضعیت و روند موجود آینده کسب‌وکار ضروری است.

--

به‌طور کلی مطابق با آنچه در بالا با عنوان معیارها و شاخص‌های پرداخت به بنگاه‌های کوچک و زودبازده ارائه شد می‌توان طرح کسب‌وکار^۱ را به‌عنوان معیار جامع ارزیابی و تخصیص طرح پیشنهاد کرد. به همین منظور در ذیل قالب‌های طرح کسب‌وکار به تفکیک یک صفحه‌ای و کامل ارائه می‌شود.

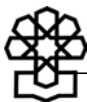
- .

معمولاً از BP یک صفحه‌ای^۲ برای توضیح کلی طرح کسب‌وکار و ارائه معرفی اولیه کسب‌وکار استفاده می‌شود که اجزای آن به شرح ذیل می‌باشد:

(

چه چشم‌اندازی از آینده کسب‌وکار توسط ارائه کلمه تا طرح وجود دارد؟ درواقع بیان چشم‌انداز می‌بایست جامع و ایدئال بوده و تصویر واضحی از کاری که فرد می‌خواهد انجام دهد ارائه نماید.

1. Business Plan (BP)
2. One page Bp
3. Vision

(

کسب‌وکار پیشنهادی چه نیازی را برطرف می‌نماید. در واقع اهداف و دلایل وجود کسب‌وکار به تبع نوع خدمات یا محصول ارائه شده را بیان می‌کند. در واقع پاسخ به این سؤال است که چه نیازی از جامعه و مخاطبان از طریق کسب‌وکار ارائه شده پاسخ داده می‌شود؟

(

کسب‌وکار مورد نظر به چه نقاطی در یک سال آینده باید برسد تا موفق باشد. به عبارت دیگر تعریف کسب‌وکار از موفقیت در عرصه تولید یا خدمت در اینجا ارائه می‌شود. به همین منظور اهداف ارائه شده می‌بایست قابل اندازه‌گیری باشند و نه آرمانی و ایدئال. بنابراین از این طریق یک هدف مؤثر ارائه خواهد شد.

(

کسب‌وکار مورد نظر چگونه راه‌اندازی شده و چگونه اداره شده و یا خواهد شد؟ روند رشد کسب‌وکار چگونه بوده یا خواهد بود؟ به بیان دیگر راهبردها، جهت، فلسفه، ارزش‌ها و متدولوژی تأسیس و اداره شرکت را مشخص می‌نماید. آنها راهنماها و مرزهای تصمیم‌گیری‌های مهم شرکت را مشخص می‌کنند.

۴

(

برنامه‌ها و پروژه‌هایی که به‌طور مشخص در طی یک سال آینده برای رسیدن به اهداف انجام خواهد شد در این قسمت مدنظر است. به عبارت دیگر، کارهایی مشخص وجود دارد که کسب‌وکار باید آنها را انجام دهد تا به اهداف خود برسد. هر برنامه باید به‌طور مشخص و مستقیم به یک هدف و راهبرد مختص خود اشاره نماید. برنامه‌ها می‌بایست عملگرا بوده و وظایف مشخصی را بیان کنند. زمان نهایی برای انجام داشته باشند و اینکه چه کسی، چگونه، کجا و با چه هزینه مالی این کارها را انجام خواهد داد را مشخص نماید.

-
1. Mission
 2. Goals
 3. Strategies
 4. Plan

۱. مشخصات کلی طرح **Cover Page**: اگرچه ساختارهای مختلفی جهت تدوین و نگارش طرح کسب و کار وجود دارد لیکن به جهت همسان نمودن ارزیابی و تعیین اولویت‌ها در پرداخت تسهیلات این قالب ارائه گردیده است.
عنوان طرح:

نام و نام خانوادگی مسئول اصلی طرح:
* امتیاز این قسم به همراه رعایت نظم و ظاهر طرح و فهرست مطالب (۲۰ امتیاز)

مشخصات عمومی طرح

وضعیت کسب و کار:

☐ حداکثر یکسال از تأسیس می‌گذرد	☐ در مرحله ایده
☐ بیش از یکسال از تأسیس می‌گذرد	☐ در مرحله تأسیس کسب و کار

آدرس: آدرس کسب و کار:
تلفن: میزان سرمایه مورد نیاز:
مدت تخمینی انجام طرح:
نوع طرح: تولید خدمات
زمینه و بخش اقتصادی مربوطه: کشاورزی خدمات صنعت
جزئیات بیشتر:

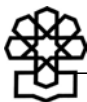
مشخصات ارائه دهنده / ارائه دهندگان

نام و نام خانوادگی:
آدرس:
تلفن:

اطلاعات پایه و اولیه طرح

میزان سرمایه اولیه مورد نیاز: ریال
میزان اشتغال به تبع راه‌اندازی: نفر
پتانسیل صادرات دارد ندارد
از تکنولوژی و فناوری پیشرفته استفاده می‌کند نمی‌کند

1. ذکر این نکته ضروری است که از این قالب پیشنهادی محقق برای داوری طرح‌های کسب و کار در جشنواره کارآفرینی شیخ بهایی طی سال‌های ۱۳۸۲-۱۳۸۶ نیز استفاده شده است.

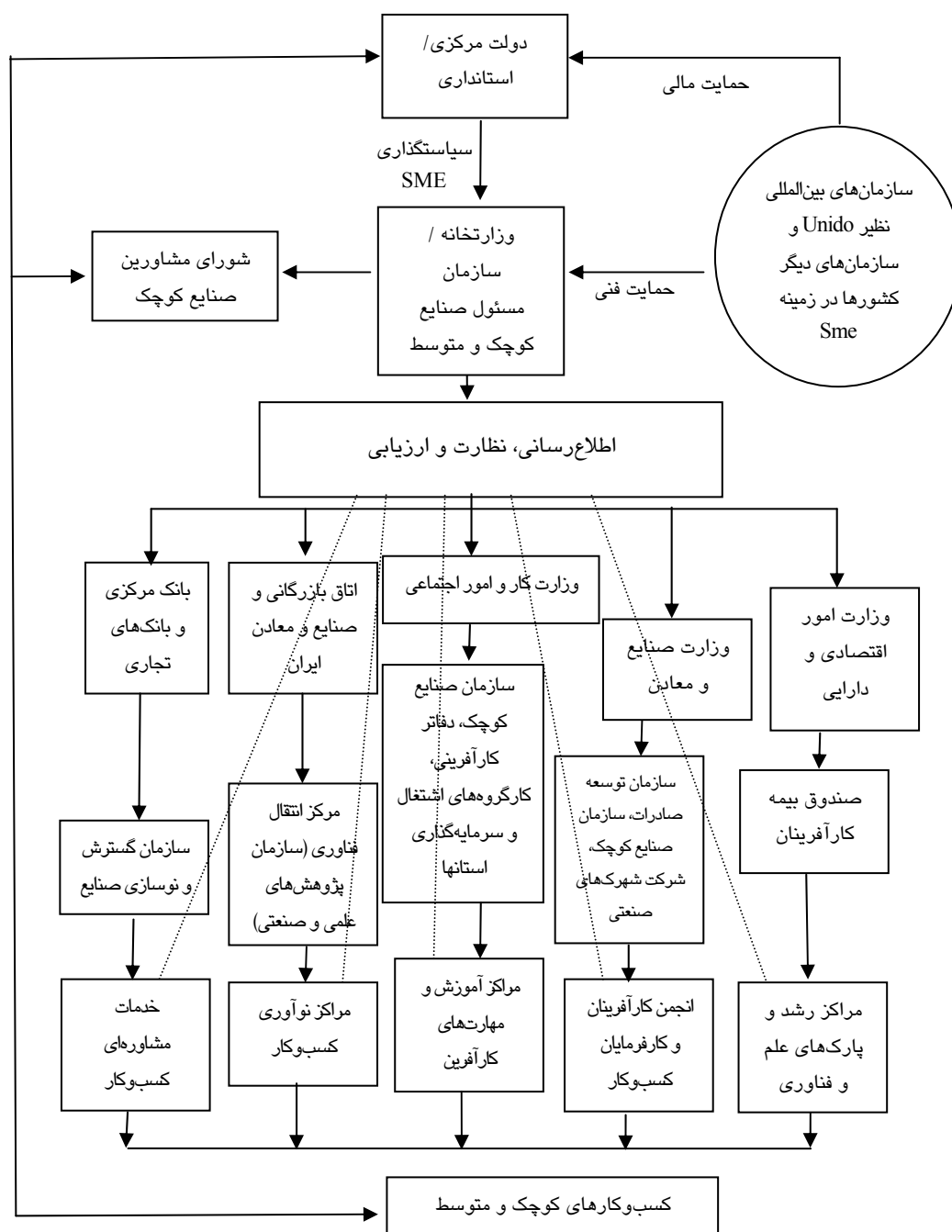
۲. فهرست مطالب	
۳. خلاصه مدیریتی (Executive Summary)	
تشریح این بخش چکیده‌ای است از تمام بخش‌های طرح که به صورت خلاصه ارائه می‌شود. (حداکثر ۳ صفحه)	
۴. تشریح کسب و کار (Business Description)	
۱-۴. توصیف محصول / خدمات (شامل: ایده، پتانسیل‌ها و فرصت‌های ایجاد کسب و کار، ویژگی‌های فناوری و نوآوری)	(۲۰ امتیاز)
۲-۴. اندازه کسب و کار	
۳-۴. تجهیزات اداری و پرسنل مورد نیاز	
۵. تحلیل بازار (Market Analysis)	
۱-۵. تحلیل صنعت (آینده این صنعت، آنالیز رقابتی این صنعت، بخش‌بندی بازار)	(۲۰ امتیاز)
۲-۵. تحقیق بازار (بخش بندی بازار، پتانسیل بازار، نوع مشتری)	
۳-۵. برنامه‌ریزی بازار (استراتژی قیمت‌گذاری، استراتژی توزیع و تبلیغات، آینده محصول)	
۶. ارزیابی ریسک (Risk Evaluation)	(۶ امتیاز)
۱-۶. نقاط ضعف کسب و کار	
۲-۶. تکنولوژی و شرایط جدید	
۷. برنامه سازمانی (Organisation Plan)	(۶ امتیاز)
۱-۷. شکل مالکیت (نوع شرکت یا کسب و کار، نحوه و میزان سرمایه‌گذاری شرکاء)	
۲-۷. معرفی شرکاء، تقسیم کاری و حوزه اختیارات	
۳-۷. پیشینه مدیریتی و نقش و مسئولیت اعضا	
۸. برنامه اجرایی (Implementation Plan)	(۵ امتیاز)
۱-۸. فرایند ساخت (تولید / ارائه خدمات)	
۲-۸. محل اجراء	
۳-۸. تجهیزات و ماشین‌آلات مورد نیاز	
۴-۸. تأمین‌کنندگان مواد اولیه	
۹. برنامه‌ریزی مالی (Financial Plan)	(۱۸ امتیاز)
۱-۹. پیش‌بینی حساب سود و زیان	
۲-۹. پیش‌بینی ترازنامه	
۳-۹. پیش‌بینی جریان نقدینگی	
۴-۹. تحصیل نقطه سر به سر	
۵-۹. منابع تأمین و کاربرد سرمایه	
۱۰. سایر اطلاعات و ضمائم (Appendix)	(۵ امتیاز)

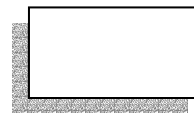
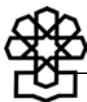
البته ذکر این نکته ضروری است که جهت تعیین شاخص‌ها و معیارها می‌توان یکسری شاخص‌های ترکیبی تعیین و معرفی نمود به گونه‌ای که شاخص‌های مذکور نیازها و اولویت‌های سیاستگذاری و اهداف آیین‌نامه را بیش از قالب مذکور پاسخگو باشد.

در مجموع می‌توان گفت که طرح کسب‌وکار، یک معیار جامع و کامل برای ارزیابی و تعیین اولویت‌های پرداخت به ارائه‌کنندگان طرح‌های مذکور می‌باشد. به عبارت دیگر پیشنهاد می‌گردد این قالب جایگزین طرح‌های توجیهی، فنی موجود در بانک‌ها شود. مضافاً آنکه بدنه کارشناسی بانک لازم است

بیش از پیش خود را به فنون ارزیابی و کارشناسی طرح‌ها از طریق این الگوی پیشنهادی مجهز نمایند. مسلماً در ارزیابی طرح‌ها، نیاز به افراد دارای تخصص و آموزش‌دیده است که با مفهوم طرح کسب‌وکار آشنا بوده و از روش‌ها و فنون موجود در بخش‌های مختلف آن اطلاعات کافی داشته باشند. براین اساس می‌توان با توجه به نمودار ۱ ارائه شده با عنوان «ساختار پیشنهادی حمایت و توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در کشور» نقش‌های مشاوره‌ای و ترویجی را به سازمان مؤسسات قید شده در آن سپرد تا با اقدام در این باره از نتایج مطلوب‌تری بهره‌مند گردد.

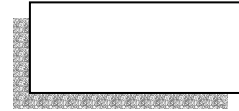
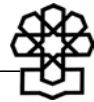

با توجه به مباحث مطرح شده می‌توان گفت که اعطای تسهیلات به کسب‌وکارهای کوچک دارای مزایا و معایبی است. از مهمترین مزایایی که برای کسب‌وکارهای کوچک ذکر شد می‌توان به اشتغالزایی، توسعه صادرات، کارآفرینی و تنوع تولیدات اشاره کرد. در مورد معایب کسب‌وکارهای کوچک نیز می‌توان مواردی همچون عدم توانایی برای رقابت به دلیل دانش فنی پایین و وجود قوانین بازدارنده در عرصه روابط کار و بازار کار و عدم ارتباط با صنایع بالادستی را نام برد.

به‌عنوان مطالعه موردی در بخش مربوط به ارزیابی عملکرد بنگاه‌های زودبازده مشاهده شد که از مجموع طرح‌های مورد نمونه‌گیری، ۷۹/۷ درصد طرح‌ها به مرحله فعالیت رسیده و از میان این طرح‌های فعال ۴۸/۲ درصد از تعهد خود مبنی بر اشتغالزایی و ۷۳/۷ درصد از تعهد خود مبنی بر تثبیت اشتغال را که یکی از اهداف اصلی طرح بنگاه‌های زودبازده بوده، عملی کرده‌اند. البته انحرافات نیز در اجرای طرح مشاهده می‌شود، به طوری که ۸/۳ درصد از طرح‌هایی که تسهیلات دریافت کرده‌اند، آن را در جاهایی غیر از تولید همانند ساخت‌وساز مسکن هزینه کرده‌اند. لذا ملاحظه می‌شود که در نمونه‌گیری انجام شده، تحقق یافتن تعهدات تا حدودی رضایتبخش است؛ اما با این حال انحرافات نیز وجود دارد.

از سوی دیگر با نگاهی تطبیقی به طرح «کسب‌وکارهای کوچک»، طرح «افزایش توان اعتباری بانک‌ها و حمایت از تولید» و الگوی «ضمانت سرمایه‌گذاری تأمین مالی» ملاحظه شد که هر سه این طرح‌ها و الگوها دارای اهداف غایی مشترکی از جمله حمایت از تولید، اشتغالزایی و کارآفرینی هستند.

لذا در راستای کاهش هر چه بیشتر این انحرافات و تحقق بیشتر اهداف کسب‌وکارهای کوچک و متوسط همچون اشتغالزایی و همچنین با نگاهی به الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری انگلیس، می‌توان با در نظر داشتن معیارها و شاخص‌های پرداخت به کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و همچنین معیارهای ارزیابی طرح‌های پیشنهادی دریافت تسهیلات، جهت تقلیل انحرافات و ارتقای کارایی و اثربخشی اعطای تسهیلات به بنگاه‌های مذکور، ساختار پیشنهادی حمایتی را ارائه نمود که در آخر گزارش، ساختار پیشنهادی این حمایت و توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در کشور ارائه شده است.

۱. اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح افزایش توان اعتباری بانکها و حمایت از تولید»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۹۹۴۴، آذرماه ۱۳۸۸.
۲. بررسی طرح آمارگیری ارزیابی عملکرد و اثربخشی بنگاه‌های اقتصادی زودبازده، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۸۷۵۱، دی‌ماه ۱۳۸۶.
۳. درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور (۲۶): اشتغال، کارآفرینی و بنگاه‌های اقتصادی زودبازده، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۸۲۳۲، بهمن‌ماه ۱۳۸۵.
۴. ریاست‌جمهوری، آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین و ۱۳۸۴.
۵. خلاصه گزارش بررسی طرح آماری ارزیابی عملکرد آیین‌نامه بنگاه‌های اقتصادی زودبازده، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۹۷۳۵-۱، مردادماه ۱۳۸۸.
۶. سایر مآخذ به شرح مندرج در پانویشت‌ها.
۷. مدهوشی، مهرداد و غفار تازی. تأثیر سرمایه اولیه در بقای شرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط در ایران، مجله دانش و توسعه، شماره ۲۰، ۱۳۸۶.
8. Ghanatabadi, Firuzeh, "Internationalization of Small and medium – sized Enterprises in IRAN", Lulea University of Technology, Doctoral theses.
9. Enterprise Finance Guarantee Scheme, House of Commons Business and Enterprise Committee, Tenth Report of Session 2008-09, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmberr/588/588.pdf>.

:

: معرفی ساختار و معیارهای پیشنهادی جهت نیل به اهداف کسب و کارهای کوچک و متوسط با نگاهی به طرح‌های حمایتی

: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان)

: افشین حیدرپور، موسی خوش‌کلام خسروشاهی

: افشین حیدرپور

: رؤیا طباطبایی‌یزدی

: معاونت پژوهشی

: حسین صدری‌نیا

:

۱. کسب و کارهای کوچک و متوسط

۲. الگوی ضمانت سرمایه‌گذاری تأمین مالی

۳. اشتغال

/ / :